Zeer Geheim

Ex.nr.

MINISTERRAAD

Nr.6910

Notulen van de vergadering gehouden op vrijdag 14 maart 1975 in het Catshuis, aangevangen 's morgens in aansluiting aan de vergadering van de ministerraad van het Koninkrijk en 's middags voortgezet

---

Aanwezig: minister-president Den Uyl en de ministers Van Agt (pt.4h t/m 17), Boersma, Van Doorn, De Gaay Fortman, Gruijters, Van Kemenade, Lubbers, Van der Stee, Van der Stoel, Trip, Vorrink, Vredeling en Westerterp (Afwezig zijn de ministers Duisenberg en Pronk)

? Brinkhorst,

Voorts zijn aanwezig de staatssecretarissen? De Goede en Stemerdink (pt.10)

Secretaris : drs.J.Middelburg
Adjunct-secretaris: mw.P.C.M.van Benthem

1. Notulen van de vergadering van 28 februari 1975 (nr.6889 en 6889b)

Aangehouden tot de volgende vergadering.

2. Mededelingen

a. Aankomst Surinaamse delegatie in Nederland

De minister-president deelt mede dat, in verband met de aankomst van de Surinaamse delegatie in Nederland, waarbij minister De Gaay Fortman en spreker op Schiphol ter verwelkoming aanwezig zullen zijn, de middagpauze van wat langere duur zal zijn.

3. Hamerstukken

a. Naturalisatie van Anke Chandra en 33 anderen en van Olga A.Hardin en 31 anderen (Brieven van de staatssecretaris van Justitie dd. 24 en 27 februari 1975, resp.nrs.750/011 en 750/014, met wetsontwerpen)

Zonder discussie aanvaard.

© NA, 2.02.05.02 (Arch. MR) (Nationaal Archief, Den Haag) inv.nr. 1592
http://resources.huygens.knaw.nl/europeseintegratie/doc/Z00128

4 c. Benoemingen van enige hoofden van missies in het buitenland (Brieven van de minister van Buitenlandse Zaken dd. 27 februari 1975, nrs.49267, 49269, 49271, 49272 en 50503, met bijlagen)

De raad stemt in met de voordrachten voor de volgende benoemingen:

1°. dr.mr.W.G.Zeylstra tot ambassadeur te Lagos;

2°. F.von Oven tot ambassadeur te Manilla;

3°. drs.C.D.Barkman tot ambassadeur te Tokio (en tevens in de republiek Korea);

4°. mr.A.F.Calkoen tot ambassadeur te Athene;

5°. drs.J.van der Valk tot ambassadeur te Belgrado.

4 d. Verslag EEG-topoverleg in Dublin (Zie notulen m.r. 7 maart 1975, punt 4b)

Minister Van der Stoel deelt mede dat het topoverleg in Dublin in het teken heeft gestaan van de Britse heronderhandelingen. Er was in sterke mate een strijd tussen West-Duitsland en Groot-Brittannië, waarbij West-Duitsland en Frankrijk ongeveer op één lijn stonden. Het uiteindelijke resultaat ligt beneden de Britse verwachtingen, maar geeft premier Wilson en minister Callaghan voldoende ruimte om te verdedigen dat de heronderhandelingen met succes zijn besloten. Bij vorige onderhandelingen was ten aanzien van het landbouwbeleid reeds het een en ander bereikt. De overeenkomst van Lomé was van belang voor de Britse gemenebest-landen en ook het regionale beleid is niet zonder betekenis voor Groot-Brittannië. Nu was het resultaat een formule voor het correctiemechanisme, dat neerkomt op 250 mln r.e. ofwel f.900 mln. Dit zal Groot-Brittannië terugbetaald krijgen. Ook ten aanzien van de Nieuwzeelandse boter op de Britse markt is een formule bereikt, maar deze is zo opgesteld dat geen gedetailleerde afspraken zijn gemaakt. Vastgelegd is dat deze kwestie nader zal worden uitgewerkt. Dit zal niet al in april maar in juni, na het in Groot-Brittannië te houden referendum moeten gebeuren. Nieuw-Zeeland weet dat het protocol wordt voortgezet en dat er voor het prijsniveau

een duidelijke relatie met het EEG-niveau zal zijn. Het punt van de kaas is blijven hangen. Daarover ontstond een debat tussen premier Wilson en de Franse president Giscard d'Estaing dat een uur duurde, zonder dat men eruit kwam. De hoop bestaat dat alsnog een formule is te vinden. Van Britse zijde is gezegd dat, indien er geen bevredigende oplossing tot stand komt, het desbetreffende protocol alsnog moet worden herzien, maar het is niet zo dat men van Britse zijde stelt dat pas dan de heronderhandelingen zijn afgerond, als de kwestie van de kaas is geregeld. Hetzelfde geldt voor de problematiek van de betalingsbalans. Komende maandag en dinsdag zal het advies in het Britse kabinet worden besproken en het gaat er nu om hoeveel leden van het Britse kabinet zullen ageren tegen het blijven binnen de EEG. Premier Wilson hoopt dat dit er niet meer dan 5 zullen zijn. Over de energie is in het kort gesproken. Een commissie ad hoc zal alle aspecten bespreken en de zaak voorbereiden voor een besluitvorming. Voorts is besloten in de voorzomer, met het oog op het komende producenten/consumentenoverleg, opnieuw een topberaad te houden om tot een Gemeenschapsstandpunt te komen. In de derde plaats is gesproken over de veiligheidsconferentie. Groot-Brittannië, Frankrijk, Duitsland en Italië hebben een brief van de Russische partijleider Brezjnjew ontvangen dat op 30 juni de derde fase van de conferentie zou moeten beginnen. Gezien de gezondheidstoestand van Brezjnjew en de mogelijkheid dat zijn opvolger een straffer beleid zal voeren, ~~is het waarschijnlijk goed~~ niet te lang te wachten met de afsluiting van de veiligheidsconferentie. Spreker is overigens optimistischer over de lijn die na een eventueel aftreden van Brezjnjew zal worden gevolgd. Voordat het afrondend overleg evenwel kan aanvangen, zullen een aantal zaken moeten worden afgehandeld. Zowel in de NAVO als tussen de negen zal hierover zorgvuldig overleg moeten worden gepleegd.

+ gingen er stemmen op om

De minister-president heeft eveneens het gevoel dat premier Wilson en minister Callaghan het Britse kabinet zullen bewegen inzake het referendum een positief advies aan de Britse bevolking te geven. De taxatie is dat van de 23 leden van het Britse kabinet ten minste 5 en ten hoogste 8 zich tegen dit advies zullen keren. De kansen voor het blijven van Groot-Brittannië in de EEG zijn aanzienlijk vergroot en spreker waardeert dit positief. De prijs die hiervoor moet worden betaald acht spreker daarom redelijk, omdat men bij het toetredingsverdrag voor Groot-Brittannië een te hoge prijs heeft vastgesteld. Formeel kan men stellen dat men geen referendum zou moeten houden, aangezien het verdrag is gesloten, maar materieel heeft Groot-Brittannië wel recht op een tegemoetkomende houding. Dit kan Nederland echter geld gaan kosten. Met uitzondering van de discussie over de invoer van de Nieuwzeelandse kaas heeft de conferentie bepaald een goede stijl gehad. De voorzitter van de Europese Commissie Ortoli en de overige leden van de Europese Commissie die aanwezig waren hebben een redelijk actief aandeel gehad in het beraad en meer dan bij voorafgaande conferenties. Ook dit acht spreker een gelukkige ontwikkeling. De benadering van het energievraagstuk mede in verband met de situatie van de wereldeconomie achtte spreker bijzonder informatief. Concluderend meent hij dat met vallen en opstaan het orgaan van topleiders, zoals dit thans is voorzien, wel kan gaan functioneren.

Minister Westerterp is het materieel met de minister-president eens, maar meent dat de Europese Raad toch zal blijken te zijn samengesteld uit mensen die krachtens hun functie en kennis weinig anders zal zijn dan de raad van ministers van buitenlandse zaken. Spreker betreurt dat. Hij verwacht dat de publieke opinie teleurgesteld zal zijn door deze toevoeging van de Europese Raad aan het gehele raderwerk van de Europese Gemeenschap, wanneer een president en 8 ministers-presidenten gaan spreken over zaken die anders door vakministers worden besproken. Minister Van der Stee merkt op dat zelfs in de landbouwraad niet over een detailpunt als de Nieuwzeelandse kaas zou worden gesproken. Het instituut van de Europese Raad zal bepaald een andere indruk moeten wekken. Mogelijk zal dit na de heronderhandelingen gebeuren; er zijn bepaald een aantal grote problemen die in het topberaad aan de orde zouden moeten komen.

Minister Lubbers komt op de wenselijkheid van de dialoog met de Verenigde Staten over de economische situatie. In dit verband vraagt hij wat de samenstelling van de commissie ad hoc is. Voorts informeert spreker of het overleg is gepland ter voorbereiding van de volgende topconferentie en zo ja of deze ligt na de procedurevergadering die onder leiding van Frankrijk tussen de producenten- en consumentenlanden zal worden gehouden. Spreker acht het een gunstige zaak wanneer de topleiders stroef lopende zaken doorpraten. De agenda zal dan niet te uitgebreid moeten zijn en goed voorbereid. Hij informeert of er grond bestaat voor zijn indruk dat de vergaderingen weliswaar periodiek in de verschillende lidstaten zullen worden gehouden, maar dat Frankrijk en Duitsland het erheen zullen leiden dat alleen conferenties die in die landen worden gehouden reële resultaten zullen hebben.

Staatssecretaris De Goede vraagt minister Van der Stoel wat de omvang van de extra-Nederlandse bijdrage zal zijn en met ingang van welk begrotingsjaar daarmee rekening moet worden gehouden.

Minister Vredeling is het niet geheel met minister Westerterp eens. Ook ministers van buitenlandse zaken moeten niet over kaas spreken. Spreker meent dat de EEG in zijn totaal een wat vreemde indruk maakt, wanneer men kijkt vanuit welke structuur dit soort zaken wordt behandeld. Weliswaar zegt men dat het over kaas gaat, maar het is duidelijk dat het niet over het produkt gaat maar om het bestaan van het land. Mede daarom acht spreker het vreemd dat op het topberaad over de techniek wordt gesproken en men zich niet tot de grote lijnen beperkt. De detaillering moet aan de vakministers worden overgelaten.

Minister Van der Stoel is het ermede eens dat in het topberaad over de centrale problemen moet worden gesproken waarbij een poging moet worden gedaan het over een aantal uitgangspunten eens te worden. De uitwerking zal daarna aan de diverse raden moeten worden overgelaten. Het probleem in Dublin was echter dat men het bepaald eens moest worden over het correctiemechanisme.

Er zal bepaald voor moeten worden gewaakt dat allerlei kleine zaken in de vakraden worden aangehouden tot het topoverleg. Het komende topoverleg betreft een wereldomvattende ~~zaak en in die zin~~ kan de Europese Raad goed functioneren. Aan minister Westerterp zegt spreker dat permanent de kwestie aan de orde is wat de gewone burger zal aanspreken. Het is evenwel bepaald gewenst dat daaraan steeds meer aandacht wordt gegeven. Aan minister Lubbers antwoordt spreker dat het de bedoeling is dat het voorbereidend beraad nog voor 7 april wordt gehouden. De nieuwe commissie ad hoc onder voorzitterschap van Davignon zal zich buigen over de voorbereiding van het EEG-standpunt bij het voorbereidend overleg in Parijs voor de conferentie tussen de olieproducerende en -verbruikende landen. Daarna moet worden bezien hoe er een permanentere basis aan kan worden gegeven. De samenstelling is nog niet geheel duidelijk. Van Westduitse zijde zal waarschijnlijk een ambtelijke staatssecretaris worden afgevaardigd. Het is evenwel iets dat in de eerstvolgende Europese Raad definitief moet worden geregeld. De commissie ad hoc gaat eerst rapporteren aan de gewone EEG-raad en zal pogen het rapport af te ronden voor de Europese Raad die mogelijk in juni zal bijeenkomen.

← zaak. Bij het bepalen van de algemene oriëntatie van het beleid

Het bedrag van het correctiemechanisme zal voor Nederland tussen de f.80 mln en f.100 mln maximaal liggen. Het zal pas van invloed zijn op de begroting 1978. De minister-president verwacht dat het bedrag maximaal f.90 mln zal zijn en in de praktijk minder zal blijken te zijn. Het correctiemechanisme geldt ook voor de andere landen. Spreker is het met minister Van der Stoel eens dat de Europese Raad bedoeld is om zonder de taak van de ministers van buitenlandse zaken over te nemen, een coördinerende functie te vervullen. Met name zal de Europese Raad de samenhang van de vraagstukken moeten aangeven. Ook naar buiten heeft spreker ditmaal volgehouden dat de bijeenkomst rommelig was en onvoldoende voorbereid; telkenmale was er een onderbreking. In Parijs is half december besloten te komen tot een correctiemechanisme en over die basis is thans overeenstemming bereikt.

Ofschoon de conferentie onvoldoende was voorbereid, had de discussie bepaald wel inhoud. Op het punt van de energie dreigt men evenwel uiteen te vallen. Enerzijds is er het overleg binnen de EEG, anderzijds wordt van Franse zijde buiten het IEA om, het overleg tussen olieproducerende en -verbruikende landen voorbereid. President Giscard d'Estaing legde nadrukkelijk een verbinding tussen het energievraagstuk en de economische wereldsituatie waarover hij pessimistisch is gestemd. Persoonlijk heeft spreker de gedachte geopperd van overleg tussen de Verenigde Staten en de EEG. Dit is nuttig en nodig. Volgens de prognoses van de OESO is de produktieomvang in de Verenigde Staten met 10% verminderd, hetgeen bijzonder verontrustend is. De opzet is dat een commissie ad hoc een en ander op korte termijn bekijkt. Minister Lubbers merkt bij interruptie op dat de Verenigde Staten zelf ontkennen dat de produktie dusdanig is ingezakt; men meent dat het percentage 3 à 4 is.

De minister-president vervolgt dat de benadering van bondskanselier Schmidt inzake het energievraagstuk, de economische wereldsituatie en ook de reserve die hij aanbracht in het beleid in het IEA, hem aanspreekt. Tussenschakeling van een voorbereidende commissie is nuttig, maar de commissie-Davignon kan ook verwarrend werken, aangezien ook de Europese Commissie zich hier ten dele mee bezighoudt. Aan de commissie ad hoc zal de driedelige koppeling moeten worden voorgelegd die bestaat uit een voorbereiding van het overleg tussen de olieproducerende en -verbruikende landen, de samenhang tussen dit overleg met de olieverbruikende ontwikkelingslanden en de samenhang met de grondstoffenproblematiek. Minister Lubbers is het eens met de koppeling; met alle respect voor de commissie-Davignon heeft hij echter de indruk dat de kracht van die commissie met name op het terrein van de energie ligt. Spreker vraagt zich af of deze commissie met dezelfde kracht over de andere twee punten zal kunnen spreken. Minister Van der Stoel wijst erop dat de commissie-Davignon de governing board is. Parallel daaraan wordt voorafgaand overleg tussen de negen gevoerd waarbij ook de heer Davignon is betrokken. Spreker antwoordt minister Lubbers niet te verwachten dat alleen de besluiten van bijeenkomsten van de Europese Raad in Frankrijk of West-Duitsland van belang zullen zijn. Dit blijkt mede uit het feit dat er in Ierland een gretige bereidheid bestond om eruit te komen. ~~|Spreker kan zich voorstellen dat het om de belangen van de lidstaten zal gaan, maar niet om de plaats waar het overleg wordt gehouden.|~~

|=| De belangen van de lidstaten, niet de plaats waar het overleg wordt gehouden zijn bepalend.